

УДК 94(=161.2)(100)"19"

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2026.02.326>

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ: РОЗВИТОК ВЗАЄМОДІЇ З УКРАЇНСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ У 1993—1998 рр.

Андрій ЯЦІВ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1421-6518>
магістр історії, заступник директора,
Міжнародний інститут освіти, культури
та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка»,
вул. Степана Бандери, 32А, 79013, м. Львів, Україна,
e-mail: yatsiv@gmail.com

Andriy YATSIV

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1421-6518>
Master of History, Deputy Director,
The International Institute of Education,
Culture and Diaspora Relations,
Lviv Polytechnic National University,
32A, Stepana Bandery Str., 79013, Lviv, Ukraine,
e-mail: yatsiv@gmail.com

UKRAINIAN WORLD CONGRESS:
THE DEVELOPMENT OF INTERACTION
WITH THE UKRAINIAN STATE IN 1993—1998

Висвітлено розвиток політичних взаємовідносин між Світовим Конгресом Українців (СКУ) і українською державною владою та її інститутами у 1993—1998 роках.

Метою статті є систематизувати та проаналізувати ключові напрями і розвиток взаємодії, а також епізоди критики у взаємовідносинах між Світовим Конгресом Українців, його представниками та структурними складовими, з одного боку, та українською державною владою та її інститутами, з іншого, у 1993—1998 роках.

Об'єктом дослідження є західна українська діаспора та Світовий Конгрес Українців. Предметом дослідження є процеси політичної взаємодії і комунікації між СКУ та інститутами Української держави у 1993—1998 роках.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному науковому методі, що базується на принципах об'єктивності, історизму, описового, проблемно-хронологічного, системно-структурного, типологічного методів та причинно-наслідкового аналізу викладення матеріалу.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його висновків для розширення теоретичної бази українського діаспорознавства, зокрема інституційного руху західної української діаспори та його зв'язків з Україною, а також української суспільно-політичної думки ХХ століття.

Ключові слова: українська діаспора, Світовий Конгрес Українців, державна незалежність України, Діпівник Дмитро, Верига Василь, Кучма Леонід, Удовенко Геннадій.

The article examines the development of political relations between the Ukrainian World Congress (UWC) and the Ukrainian state authorities and their institutions during 1993—1998.

The aim of the article is to systematize and analyze the key directions and development of interaction, as well as episodes of criticism in the relations between the Ukrainian World Congress, its representatives and structural components on the one hand, and the Ukrainian state authorities and their institutions on the other during 1993—1998.

The object of the study is the Western Ukrainian diaspora and the Ukrainian World Congress. The subject of the study is the processes of political interaction and communication between the UWC and the institutions of the Ukrainian state in 1993—1998.

The methodological basis of the research relies on a comprehensive scientific approach based on the principles of objectivity and historicism, as well as descriptive, problem-chronological, system-structural and typological methods, and a cause-and-effect analysis of the presented material.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying its conclusions to expand the theoretical basis of Ukrainian diaspora studies, particularly regarding the institutional movement of the Western Ukrainian diaspora and its relations with Ukraine, as well as the Ukrainian socio-political life of the twentieth century.

Keywords: Ukrainian diaspora, Ukrainian World Congress, state independence of Ukraine, Dmytro Tsipivnyk, Vasyly Veryha, Leonid Kuchma, Hennadii Udovenko.

Вступ. В умовах тривалої російської військової агресії та масштабної вимушеної міграції українців на 2026 рік припадає 35-ліття Незалежності Української держави. Цей рік Світовий Конгрес Українців, міжнародна неприбуткова організація — надбудова українських громад за кордоном, заснована у 1967 р. як Світовий Конгрес Вільних Українців, проголосив Роком Глобальної Української Єдності, «часом зміцнення солідарності серед українців у всьому світі, утвердження національної ідентичності та мобілізації спільних зусиль задля перемоги України, її відбудови й глобального посилення українських громад» [1].

З кожним роком рівень і динаміка взаємодії між Україною та СКУ як представником консолідованого закордонного українства зростає, корелюючи із глобальними загальнонаціональними викликами. Історія цієї співпраці бере початок з перших днів після проголошення Незалежності України, адже ключовою місією СКВУ до 1991 р. була боротьба за Українську державність, а СКУ — допомога становленню та розвитку України.

Період 1993—1998 рр. був особливо складним для України, враховуючи деструктивну радянську спадщину — знищену економіку, складну ситуацію у соціальній сфері, трудову міграцію, впливи Росії на українські політичні процеси, радянську свідомість значного відсотка населення та владних кіл тощо. Для західної української діаспори, яку представляв СКУ, це був час переходу від «ейфорії», зумовленої проголошенням Незалежності України, до системної взаємодії та долання труднощів у спробах допомогти становленню Української держави та її інститутів на фоні погіршення внутрішньої ситуації в Україні. Це, однак, не зупинило закордонних українців та СКУ, як організаційну надбудову, у їх діяльності на розширення взаємодії з Україною та намірі бути чинником у національних та суспільних процесах в Україні та на міжнародному рівні.

Метою статті є систематизувати та проаналізувати ключові напрями і розвиток взаємодії, а також епізоди критики у взаємовідносинах між Світовим Конгресом Українців і його представниками, з одного боку, та українською державною владою та її інститутами, з іншого, у 1993—1998 рр.

Об'єктом дослідження є західна українська діаспора та Світовий Конгрес Українців. *Предметом*

дослідження є процеси політичної взаємодії і комунікації між СКУ та інститутами Української держави у 1993—1998 рр.

Слід підкреслити, що наше дослідження зосереджене, насамперед, на політичному рівні взаємовідносин між Світовим Конгресом Українців та інститутами Української держави. Водночас діяльність рад і комісій СКУ у сферах освіти (діяльність СКВОР), фінансів (зокрема функціонування кредитових спілок), кооперативного руху, суспільних служб та спорту становить окремий напрям дослідження і в межах цієї публікації не розглядається.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному науковому методі, що базується на принципах об'єктивності, історизму, описовому, проблемно-хронологічному, системно-структурному, типологічному методах та причинно-наслідковому аналізі викладення матеріалу.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його висновків для розширення теоретичної бази українського діаспорознавства, зокрема інституційного руху західної української діаспори та його зв'язків з Україною, а також української суспільно-політичної думки ХХ століття.

За останні роки суттєво збільшилась кількість наукових досліджень історії української діаспори, її організацій та знакових постатей. Інституційна історія СКВУ та СКУ, а також співпраця цієї організації з Україною частково розглядалася українськими дослідниками, серед яких О. Малько [2], Ю. Недужко [3; 4], А. Кононенко [5], А. Атаманенко [6], В. Тихенко [7], Л. Біловус [8], О. Мазука [9], Н. Бем [10] та інші. Водночас, попри актуальність теми, станом на сьогодні немає комплексного дослідження саме інституційної взаємодії СКУ з Українською державою у 1990-х роках.

Важливими джерелами дослідження історії СКУ у 1990-х рр. є матеріали конгресів, періодичні видання організації (Вісники та Бюлетні СКУ), пресові публікації та повідомлення, зокрема у газеті української громади у США «Свобода», а також спогади членів СКУ з середовища діаспори, зокрема президентів СВКУ-СКУ Юрія Шимка [11], Миколи Плав'юка [12], Аскольда Лозинського [13] та ін.

Основна частина. Вибрані дати хронологічно охоплюють період між Шостим (листопад 1993 р.) та Сьомим (грудень 1998 р.) конгресами СКВУ-

СКВУ і діяльність обраної на п'ять років президії у складі: президента Дмитра Ціпівника, перших заступників президента Олега Романишина (у першій половині каденції) та Василя Вериги (у другій половині каденції), другої заступниці Оксани Соколик (від СФУЖО), генерального секретаря Ярослава Соколика та третього заступника і фінансового референта Василя Самця [14].

В Україні у цей період на посаді президента були Леонід Кравчук (до липня 1994 р.) та Леонід Кучма; діяли уряди Віталія Масола, Євгена Марчука, Павла Лазаренка та Валерія Пустовойтенка, відбулися парламентські вибори 1994 та 1998 рр., була прийнята Конституція України та пройшов II Всесвітній Форум Українців.

2—7 листопада 1993 р. у Торонто (Канада) відбувся Шостий Світовий Конгрес Вільних Українців — перший конгрес СКВУ після проголошення Незалежності України. Подія зібрала 285 делегатів з 14 країн [15]. Участь у його роботі вперше взяла державна делегація від України на чолі з віцепрем'єр-міністром Миколою Жулинським, який на відкритті події оголосив вітання від Президента України Леоніда Кравчука [16, с. 66]. У своїй доповіді на конгресі М. Жулинський наголосив: «Вперше Конгрес СКВУ відбувається в умовах існування незалежної України, вперше Конгрес СКВУ привітав Президент суверенної держави України, вперше в його роботі беруть офіційну участь представники державних і громадських організацій нашої спільної батьківщини — і все це є вагомим посвідченням глибокої вдячності вам, дорогі

Іл. 1. Частина Президійного стола VI Конгресу СКВУ, 3 листопада 1993 р. у Торонто. Сидять: Василь Верига, Костянтин Морозов, Микола Жулинський, Юрій Шимко [14, с. 56, фото І. Корець]

брати і сестри, і вашим попередникам, від Президента України, Уряду і всіх українців за велику, самовіддану працю в ім'я консолідації світового українства, за допомогу Україні в тяжкі часи комуністичного режиму, в щасливі і трудні місяці та роки здобуття незалежності» [17, с. 108—109] (іл. 1).

Віцепрем'єр наголосив на важливості подальшого існування СКВУ на фоні дискусій, які лунали напередодні конгресу та окреслив своє бачення головного завдання світового українства на даному етапі — збереження національної ідентичності, духовної спорідненості як у східній, так і у західній діаспорах [17, с. 114]. Серед ключових цілей М. Жулинський виділив: консолідацію і співпрацю українців за кордоном «без політичного конфронтування» для посилення авторитету Української держави у світі; сприяння в розбудові дипломатичних і консульських представництв України за кордоном, зокрема культурних центрів; вивчення економічного та духовного потенціалу української діаспори; створення міжнародного фонду сприяння відродженню світового українства та встановлення зв'язків між українцями — підприємцями різних країн [17, с. 114]. Віцепрем'єр-міністр також підкреслив важливість розвитку українського молодіжного руху за кордоном, зокрема із залученням східної діаспори, розвиток україністики, налагодження співпраці у освітній, науковій, а також підприємницькій сферах [17, с. 115]. Від України відповідальною організацією за консолідацію зусиль з українською діаспорою М. Жулинський назвав Українську Всесвітню Координаційну Раду (УВКР).

На першій пленарній сесії від імені України також виступили Надзвичайний і Повноважний посол України в Канаді Левко Лук'яненко та Народний Депутат України та Голова УВКР Іван Драч. Також участь у роботі сесій конгресу взяв перший Міністр оборони України Константин Морозов, який, на цей момент вже не обіймав міністерську посаду [16, с. 67—69]. Він виступив перед учасниками під час маніфестації з нагоди 60-ліття Голодомору [18].

Попри численні дискусії напередодні, Шостий конгрес СКВУ зберіг існування цієї організації, дкорінно змінивши її головні цілі та завдання змістивши фокус на допомогу Українській державі та розвитку громад [19].

Конгрес прийняв новий статут, у якому було змінено як назву організації з СКВУ на Світовий Кон-

грес Українців, так і її головні завдання, якими згідно цього документу стали: збереження української національної духовності, мови, культури та надбань українців поза межами Української держави; координація діяльності українських організацій-членів СКУ; мобілізація громадсько-політичної думки співгромадян в країнах поселення для посилення прихильного ставлення до України та її державної, духовної та економічної розбудови, стояти на сторожі прав людини [20, с. 327].

Загальний настрій та результати конгресу, водночас, не припинили повністю дискусії на тему майбутнього СКУ. Так, зокрема, редакція популярного часопису «Свобода» (США) задавалася питаннями як на практиці буде працювати взаємодія між Світовим конгресом та новоствореною УВКР, а також яким чином СКУ зможе допомогти Українській державі, не маючи мандату втручатися у внутрішні справи України та необхідної кількості кваліфікованих кадрів для надання консультацій українському уряду [21].

У програмній статті «Нинішній Світовий Конгрес Українців», опублікованій після Шостого конгресу СКВУ, новообраний президент організації Дмитро Ціпівник накреслив ключові пріоритети СКУ в умовах зміни парадигми діяльності західної української діаспори. Так, за словами Д. Ціпівника, «тепер стоїть дуже конкретне питання — закріплення української державності і СКУ мусить спрямувати свої зусилля власне в тому напрямку. СКУ мусить продовжувати свою роль оборонця України, щоб запевнити їй на міжнародних форумах однакове трактування, щось, чого бракувало в минулому, коли на Україну дивилися як на звичайний інструмент імперіалістичної московської політики» [22].

Ключовими цілями СКУ на поточний етап, на думку президента організації, мали стати адвокація та допомога становленню України на міжнародній арені, в т. ч. налагодження зв'язків з державами перебування українців через вплив українських громад на місцеві уряди; формування іноземними державами політик щодо України; асистування Міністерству закордонних справ України у його діяльності з репрезентації державних інтересів на міжнародному рівні та розбудові дипломатичних інститутів [22]. Таким чином, можемо стверджувати, що викладені пріоритети СКУ збігалися із запитом з боку укра-

їнської влади, який був артикульований в цей час представниками уряду та дипломатами.

В інтерв'ю з нагоди обрання на посаду президента СКУ Д. Ціпівник також стверджував: «Міра допомоги Україні повинна бути переглянена і координована. Країни діаспори повинні бути організаційно сильними, використовуючи свої людські ресурси ефективно. А ті країни діаспори, які ще не відіграють такої ролі, повинні почати працювати над цим. Сильна діаспора може полегшити укріплення сильної і демократичної України. Тут саме Світовий Конгрес Українців має унікальну роль у цьому процесі» [23, с. 7].

Водночас, за словами Д. Ціпівника, СКУ та світова українська спільнота мала б «уступити потребам історичного моменту» поточні проблеми своїх складових організацій, як менш пріоритетні, порівняно із викликами, які стояли перед Українською державою [22].

Генеральний секретар СКУ Ярослав Соколик у публікації «Нові обставини — нові завдання» також окреслив ключові завдання СКУ на новому етапі, виділивши два стратегічні вектори: сприяння розбудові й закріпленню незалежної Української держави та збереження національної ідентичності українців у країнах поселення [24]. Автор підкреслив, що станом на 1995 р. СКУ не мав матеріальних ресурсів допомагати Україні в умовах економічної кризи. Водночас, на думку Я. Соколика, доступними інструментами допомоги Україні на той момент були: 1) вплив складових СКУ на уряди в країнах проживання українців щодо надання Україні економічної допомоги, підписання двосторонніх договорів, підтримки України на міжнародних форумах (ООН, НАТО, Європейський Парламент тощо); 2) заснування спільних з Україною торгових палат; 3) допомога українським посольствам та консульствам; 4) політична та медійна підтримка, зокрема формування кола прихильників України та ін. [24].

Взаємодію СКУ з інститутами Української держави у перші роки незалежності України, а саме до Шостого конгресу СКВУ у 1993 р., вже було частково розглянуто автором [25]. Можемо резюмувати, що вже з перших місяців існування незалежної України СКВУ на чолі з президентом Юрієм Шимком спрямував свою діяльність та залучив складові організації і партнерів на підтримку становлення Укра-

Іл. 2. Члени Президії Секретаріату СКУ на зустрічі з Президентом України Л. Кучмою 25 жовтня 1994 р. у Торонто [27, с. 3, фото А. Григорович]

їнської держави. Керівництво СКВУ розпочало активну комунікацію з українською владою та суспільними інститутами, прагнучи долучитися до процесів державотворення, зокрема у економічній, освітній, науковій та спортивній ділянках та подолати розділення між українцями в Україні й за кордоном, що виникло внаслідок радянської окупації [25].

Політичні контакти. Пряма комунікація СКУ з державною владою України, яка розпочалася у 1991 р. з зустріччю президента СКВУ Юрія Шимка з Леонідом Кравчуком (у ролі голови Верховної Ради, а згодом Президента України) [25], продовжилася і за каденції нової президії на чолі з Д. Ціпівником. Це було зумовлено як намаганням реалізувати вплив на низку важливих питань та політик, які турбували світове українство, так і формалізувати стосунки української діаспори з Україною та закріпити визнання Україною СКУ як представника закордонного українства.

Так, з кінця 1993 р. по 1998 р. керівництво СКУ провело щонайменше 4 зустрічі з Президентами України: спочатку Леонідом Кравчуком, а після виборів 1994 року — з Леонідом Кучмою. Також було проведено низку зустрічей з членами Кабінету міністрів України, зокрема віцепрем'єром Миколою Жулинським, міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком, міністром національностей та міграції Володимиром Євтухом та ін., народними депутатами та керівниками місцевої влади.

5 березня 1994 р. під час візиту Президента України до Сполучених Штатів Америки, в рамках якого відбулося підписання договору про дружбу і співробітництво між Україною і США, у приміщенні нововідкритого Генерального Консульства України у

Нью-Йорку відбулася зустріч представників Президії Секретаріату СКУ з Леонідом Кравчуком [26]. Світовий конгрес на зустрічі представляли Дмитро Ціпівник, Ярослав Соколик, заступник президента та голова Українського Конгресового Комітету Америки Аскольд Лозинський, членкиня Президії Секретаріату та голова Українсько-Американської Координаційної Ради Уляна Дячук, а також голова Фондації Підтримки дипломатичних представництв України Степан Ворох. До складу української делегації увійшли міністр Закордонних справ Анатолій Зленко, народний депутат України, голова УВКР Іван Драч, радник президента Антін Бутейко та Генеральний консул України в Нью-Йорку Віктор Крижанівський [26]. Учасники зустрічі обговорили низку питань, викладених у меморандумі СКУ, що стосувалися зовнішньої політики, дипломатичної співпраці, економіки, безпекової ситуації в Україні, зокрема питання Криму та Чорноморського флоту, тему повернення українців, а також оголошення 1994 р. — Роком Української Родина [26]. Враховуючи, що зустріч відбулася напередодні виборів до Верховної ради України, обговорювалася можливість діяльності спостережної місії від СКУ, яка офіційно так і не була реалізована.

25 жовтня 1994 р. у Торонто відбулася зустріч представників СКУ з новообраним Президентом України Леонідом Кучмою, на якій від України були присутні Міністр закордонних справ Геннадій Удовенко, Посол України в Канаді Віктор Батюк, голова Адміністрації Президента Дмитро Табачник. СКУ на зустрічі представляли Д. Ціпівник, О. Романишин, Оксана та Ярослав Соколики та В. Верига. Делегація СКУ передала Л. Кучмі меморандум, у якому було викладено проблеми, які хвилюють українську громаду і висловлено готовість від імені діаспори надалі допомогти у державному будівництві України [27] (іл. 2).

У жовтні 1995 р. відбулося офіційне відкриття Представництва України при ООН в Нью-Йорку, участь в якому взяли Леонід Кучма, Геннадій Удовенко, а також новопризначений Постійний представник України при ООН у Нью-Йорку Анатолій Зленко. Повідомлялося, що гостями події були Дмитро Ціпівник, який оголосив Президенту України вітання від СКУ та Аскольд Лозинський, а також численні представники української діаспори

США [28, с. 3]. Натомість вже 11 грудня 1995 р. у Києві Леонід Кучма прийняв делегацію Президії СКУ у складі Д. Ціпівника, Я. Соколики та А. Лозинського. Від України на зустрічі були присутні Г. Удовенко, І. Драч, віцепрем'єр-міністри з питань гуманітарної політики Іван Курас та з економічних питань Роман Шпек, керівник Управління з питань зовнішньої політики Адміністрації президента Володимир Фуркало та інші [29]. На зустрічі сторони обговорили низку питань, зокрема: співпрацю діаспори з урядом та дипломатичними представниками України за кордоном; спільне вшанування 10-ої річниці трагедії Чорнобиля; побудову Пам'ятника-музею жертвам Голодомору 1932—1933 років; проблеми східної української діаспори та допомогу тим її представниками, які бажають повернутися в Україну [29]. Окремо було обговорено питання проведення Другого Всесвітнього Форуму Українців, який УВКР запланував провести у Києві в 1996 р. з нагоди п'ятої річниці Незалежності України [29], однак згодом він був перенесений на 1997 р. (іл. 3).

22 серпня 1996 р., напередодні Дня незалежності України у Києві, в приміщенні Адміністрації президента, відбулося урочисте нагородження Леоніда Кучми медаллю св. Володимира Великого СКУ — найвищою нагородою Світового Конгресу Українців [30]. Президія Секретаріату СКУ номінувала президента України на отримання цієї відзнаки за «невтомну діяльність у державному будівництві та успішне завершення конституційного процесу прийняття Конституції України» [30]. На врученні від СКУ були присутні Д. Ціпівник, О. та Я. Соколики, А. Лозинський та член Президії Богдан Шибунчак. Окрім Президента Кучми, того ж року в Україні медаль св. Володимира Великого СКУ отримали Валерій Борзов та Ліна Костенко [31]. У 1996 р. Президія СКУ також розглядала висунення президента Кучми на Нобелівську премію, про що Д. Ціпівник згадував у своєму звіті [32, с. 7].

У серпні 1996 р. з нагоди п'ятої річниці Незалежності України Леонід Кучма відзначив діяльність Д. Ціпівника вітальним листом, а рівно за рік президент СКУ отримав нагороду «Золотий Тризуб» від Міжнародної спілки українських підприємців. Також у 1997 р. державним орденом «За заслуги» III ступеня була нагороджена Президентка Україн-

Іл. 3. Делегація СКУ на прийомі у Президента України Л. Кучми 11 грудня 1995 р. у Києві [28, с. 1]

ського Народного Союзу, членкиня Президії СКУ Уляна Дячук [33].

7 грудня 1994 р. у Києві, у приміщенні «Українського Дому» відбулася Звітно-виборча конференція Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариства «Україна»). Участь у події взяли Д. Ціпівник та В. Верига. На конференції виступили І. Драч, С. Лазебник, а також Міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко, який закликав до ревізії цілей і завдань Товариства, враховуючи дублювання низки його функцій з діяльністю МЗС та дипломатичних установ України [34, с. 2]. На конференції також відбулися вибори членів Товариства, до переліку яких увійшли Д. Ціпівник, О. та Я. Соколики, А. Лозинський та інші представники західної діаспори [34, с. 2].

У грудні 1995 р. члени Президії СКУ на чолі з Д. Ціпівником відвідували Міністерство закордонних справ України, де провели зустріч з директором Відділу Європи, США та Канади Юрієм Богаєвським та начальником Відділу культурних зв'язків при МЗС Олегом Дяченком [35]. На зустрічі сторони обговорили питання співпраці СКУ з МЗС та українськими дипломатичними представництвами за кордоном.

4 березня 1997 р. в Оттаві, у будівлі уряду Канади для визначних гостей відбулася зустріч представників Президії Секретаріату СКУ з Міністром Геннадієм Удовенком [36]. На зустрічі були також присутні посол України в Канаді Володимир Фуркало, начальник Управління Європи і Америки МЗС України Анатолій Пономаренко, радник Управління Євген Кириленко, заступник начальника Управління політичного аналізу та планування МЗС України Андрій Веселовський та перший секретар посольства України в Канаді Євген Поліщук. Від СКУ участь у зустрі-

чі взяли Д. Ціпівник, В. Верига, Я. та О. Соколики і Володимира Лучків. Сторони обговорили на прямих співпраці МЗС і СКУ та низку питань, які СКУ надіслав Г. Удовенку напередодні візиту до Канади. Міністру також передали меморандум, підготовлений Президією СКУ, в якому містився перелік проблем, які турбували українські громади за кордоном.

23 серпня 1996 р. відбулася зустріч Д. Ціпівника, Я. та О. Соколиків з міністром національностей та міграції України Володимиром Євтухом [32]. Міністр представив делегації СКУ рамковий план державної програми «Українська діаспора на період до 2000 року» та запропонував долучити Світовий конгрес на наступних етапах до співпраці у рамках програми.

У програмі, затвердженій урядом Є. Марчука 22 січня 1996 р. було визначено, що «Україна вбачає своє завдання в тому, щоб всіляко сприяти добровільній інтеграції української діаспори в політичне, соціальне та економічне життя країн проживання, її адаптації до місцевої культури із збереженням і розвитком власної духовної самобутності» [37]. У ній також містилися розділи: Організаційно-правові засади співробітництва з українською діаспорою, Духовно-культурний взаємообмін, Забезпечення освітніх потреб української діаспори, Розвиток соціально-економічного співробітництва, Міграційна політика із відповідним розподілом завдань і повноважень між різними державними органами влади щодо реалізації комплексу у справі налагодження та розвитку взаємовідносин з українською діаспорою на 1996—2000 роки [37]. Можемо лише констатувати, що через брак ресурсів та низку інших, зокрема, політичних чинників, більшість пунктів програми не були реалізовані, або ж були виконані частково.

На робочій сесії президії Секретаріату СКУ, що відбувалася 20—21 лютого 1998 р., відбулося обговорення, як зазначалося, на пряме прохання Кабінету міністрів України, законопроекту «Про закордонного українця» [38]. Пропозиції від членів президії, голів рад та комісій і складових організацій СКУ на 30 сторінках систематизував Я. Соколик. Водночас, сам Закон України «Про закордонних українців» був ухвалений Верховною Радою України та підписаний Л. Кучмою лише у березні 2004 р. [39].

Критика. Попри значні очікування та відчуття у колах західної діаспори «ейфорії» від історично-

ті моменту, ситуація в Україні та комунікація й взаємодія між українською владою і закордонним українством виявилися непростими вже з перших років Незалежності, що отримало розвиток й у наступні періоди. З боку СКУ найбільшій критиці підпадала Верховна рада України, яка, на думку очільників Світового конгресу залишилася у своїй більшості радянською з комуністичним світоглядом, «змінивши тільки кольори прапора на синьо-жовті, та серп і молот на тризуб» [40]. Водночас, до Президента України та Уряду у визначений період пряма критика з боку членів Президії СКУ публічно не озвучувалась.

Серед ключових питань, які регулярно з'являлися у публікаціях очільників СКУ Д. Ціпівника, В. Вериги та інших була відсутність демократичних реформ в Україні та плану економічного розвитку, домінування російської мови й неспроможність влади побороти впливи Росії та здійснювати політику збереження історичної пам'яті, патріотичного виховання, дерусифікації, декомунізації тощо.

Погляд на цю проблему у 1997 р. сформулював Василь Верига, який стверджував: «Дійсність виявила, що на сході Європи заснувала нова держава Україна, але вона вимагає чимало зусиль, щоб зробити її українською державою. Україна виявилася великою руїною не тільки в економічному розумінні, але ще більше в національно-культурному смислі. З прикрістю доводиться ствердити, що московські намагання створити т. зв. советську людину зробили чималий прогрес, чого найкращим доказом може послужити її Верховна Рада, де родовітні українці принципово відмовляються говорити українською мовою. Брак національної самопошани, пошани до своїх предків, які загинули в боротьбі з чужинецьким імперіалізмом, зник історичної пам'яті в певній частині синів і дочок українського народу є застрашаним, і це накладає на національно-свідому українську діаспору певні моральні зобов'язання — відродити ту національну свідомість і пошану до свого рідного, рідної мови, рідної церкви, до рідного народу» [41]. До слова, Президія СКУ навіть публічно звертала до Міністерства культури України з пропозицією за кошт діаспори усунути радянську символіку з будинку Верховної ради України та оплатити виготовлення нових вхідних квитків до палацу культури «Україна», де проходили заходи УВКР, які станом на 1997 р. були радянського зразка та російською

мовою [42, с. 5]. Також, у листопаді 1996 р. Президія секретаріату СКУ зверталася до Президента Леоніда Кучми та Голови Верховної ради України Олександра Мороза з проханням визнати на державному рівні ОУН-УПА воюючою стороною за визволення України від нацистських та більшовицьких окупантів та прирівняти їх статус до ветеранів Другої світової війни та інших українських військових об'єднань [43].

Критичні думки щодо ситуації в Україні та, зокрема, діяльності Верховної ради України, висловлював і Дмитро Ціпівник: «Не можемо однак пройти мимо неприємних фактів, яким є загальне зубожіння народу через незадовільну працю Верховної Ради, де домінують старі партократи й не допускають до запровадження необхідних реформ. Вони не можуть і не хочуть погодитися із втратою тих привілеїв, якими їх нагороджувала за вірну службу Москва й тому гальмуванням різних прогресивних економічних законів руйнують українську економіку й намагаються переконати український народ, що всі негаразди, які він переживає, це тільки тому, що Україна відділилася від Росії» [44]. Також у цьому контексті президент СКУ у 1997 р. змодельював сценарій потенційної російської агресії в Україні. За його словами, Росія «тільки й чекає, щоб в Україні розігралася громадянська війна, а вона могла прийти охороняти «русско-язычное населеніє», щоб відбудувати імперію» [44].

Критичний погляд на ситуацію в Україні водночас дозволив СКУ більш чітко окреслити свою місію на даному етапі, яку напередодні сьомого конгресу сформулював Василь Верига: «Україна як держава існує, на жаль, вона ще не є державою українського народу. І власне тут Світовий Конгрес Українців зі своїми радами і комісіями виявилися необхідними, щоб допомагати українським патріотам закріплювати українську державність, розбудовувати українське національне шкільництво і змагатися за права українського народу у своїй власній державі» [40]. Також, за словами В. Вериги, на сьомий рік Незалежності України стало чітко зрозуміло хибність і недалекоглядність низки діаспорних кіл та діячів, які на початку 1990-х рр. закликали до ліквідації СКУ як непотрібної інституції в умовах існування незалежної України [40].

Напередодні парламентських виборів 1998 р. Президія СКУ опублікувала звернення «До укра-

їнців у Батьківщині», у якому закликала громадян прийти на вибори та проголосувати [45]. У зверненні йшлося: «Якщо ви хочете повернення до тоталітаризму, беззаконня, — голосуйте за тих, хто уособлює старе, вами вже пережите й перейдене. Якщо хочете кращої долі, голосуйте за тих, хто віддає свої сили будівництву справді демократичної, правової, заможної держави, яка захищатиме своїх громадян, дбатиме про їхній матеріальний добробут» [45]. Водночас, у публікації було зазначено, що СКУ не втручається у внутрішні справи Української держави та не нав'язує свій погляд на кандидатів у депутати Верховної Ради.

СКУ та УВКР. Взаємодія Світового Конгресу Українців із заснованою у 1993 р. Українською всевітньою координаційною радою у період з 1993 р. по 1998 р. стала важливим чинником та фокусом у діяльності СКУ. Вбачаючи в УВКР, яку на той момент очолював І. Драч, ключового інституційного партнера від України, представники Світового конгресу брали активну участь в усіх важливих організаційних заходах УВКР та покладали великі надії на ефективність такої співпраці і творення синергії для вирішення актуальних проблем української діаспори. Водночас, процес підготовки та проведення II Форуму світового українства, який відбувся у Києві 21—25 серпня 1997 р., показали наявні проблеми в УВКР та існування різних візій на її реформування та діяльність.

27—30 травня 1994 р. у Батурині відбулися наради УВКР, участь у яких взяв В. Верига [27], а 8 грудня 1994 р., відбулося IV засідання УВКР ради, до роботи якого долучилися Аскольд Лозинський та президент Конгресу Українців Канади Олег Романів [34, с. 2]. На заході І. Драч оголосив програмну доповідь «Українська Держава і захист українців у світі», у якій представив візію стратегії захисту прав закордонного українства. На події було обговорено зміни до Статуту організації та розширенням складу інституційного членства. Оголошені фінансові звіти засвідчили складне економічне становище УВКР через несвоєчасну сплату внесків організаціями-членами [34, с. 2].

8—10 грудня 1995 р. у Києві, в будинку Центральної Ради відбулися Річні Збори УВКР за участю близько 30 членів Президії та гостей. Від СКУ участь у події взяли Д. Ціпівник, Я. Соколик, А. Лозинський, І. Олексин та В. Сохан [46]. Під

Іл. 4. Д. Ціпівник, І. Драч та М. Слабошпицький на зборах УВКР Ради 8—10 грудня 1995 р. [28, с. 2]

час засідань, які очолював голова УВКР І. Драч, було затверджено бюджет та план праці на 1996 р., а також внесено зміни до Статуту організації. Одним із ключових рішень зборів стала постанова про проведення Другого Всесвітнього Форуму Українців у Києві в серпні 1996 р., приуроченого до 5 річниці Незалежності України, проте цю подію було згодом перенесено на 1997 р. [47]. Програма зборів включала звіти представників українських громад з Російської Федерації, Білорусі, Молдови та Польщі, а також доповіді про діяльність інститутів УВКР та новоствореної Ліги українських меценатів. Головна увага доповідей була зосереджена на питаннях розбудови Української Держави та ролі світового українства у цьому процесі (іл. 4).

22 серпня 1996 р. у Києві в будинку Центральної Ради відбулося розширене засідання УВКР, присвячене 5-й річниці Незалежності України [47]. Участь у заході взяли представники Міністерств освіти і культури, Держкомітету у справах національностей та міграції, Товариства «Україна», а також делегати від західної та східної діаспори.

На засіданні президент СКУ Д. Ціпівник висвітлив здобутки західної діаспори та наголосив на необхідності підтримки з боку держави для збереження української ідентичності в умовах асиміляції. Голова УВКР І. Драч представив доповідь «Світове Українство і сучасна Україна». Окрему увагу було приділено становищу українців у Росії та підготовці

до 50-ліття акції «Вісла», щодо якої за пропозицією Юрія Рейта та Стефана Заброварного було одностайно ухвалено резолюцію [47].

Під час вечірнього круглого столу за участі віцепрем'єр-міністра Івана Кураса, міністра закордонних справ Геннадія Удовенка та Патріарха УПЦ Філарета обговорювалася роль діаспори як вагомого чинника у налагодженні міжнародних стосунків України [47]. Підсумком зібрання стало анонсування Другого Всесвітнього Форуму Українців, перенесеного на 1997 рік.

21—25 серпня 1997 р. у Києві відбувся II Форум світового українства. Участь у ньому взяли 450 делегатів та 450 гостей із 47 країн, а також 250 делегатів і 1200 гостей з України [48] (за іншими даними участь у події взяли сумарно 600 делегатів). Форум пройшов під гаслом «У співпраці та єднанні увійдемо в XXI століття».

Згідно з розпорядженням Л. Кучми, головою Організаційного комітету з підготовки Форуму було призначено Першого віцепрем'єр-міністра України Василя Дурдинця [49]. Д. Ціпівник у документі значився як заступник голови Організаційного комітету (за згодою).

Напередодні Форуму, 18 червня 1997 р., СКУ підготував документ під назвою «Позиція СКУ до II-го Всесвітнього Форуму Українців», у якому було викладено візію СКУ щодо змін організаційно-правової схеми УВКР. Так, у документі пропонувалися наступні пункти:

1. Реструктурувати УВКР у раду представників Громадської Централі України та центральних надбудов діаспори («Східної» і «Західної»).

2. Забезпечити статус всесвітньої установи, що діє без державної реєстрації на основі узгодженого статуту та правової експертизи.

3. Запровадити несумісність посади голови УВКР із державними посадовими функціями для уникнення конфлікту інтересів.

4. Розбудувати представництво України як окрему Централь громадських організацій, зареєстровану в Мін'юсті, із мережею осередків усіх рівнів.

5. Затвердити СКУ як координуючу надбудову всієї діаспори для сприяння процесам єднання та захисту інтересів українства.

6. Передбачити членство в оновленій УВКР для діаспорних структур регіонального типу.

7. Київ може, але не мусить бути основним осідком УВКР, як це було раніше, зберігши можливість проведення заходів в інших світових центрах за домовленістю [50, с. 1].

Описані пропозиції мали б змінити організаційну модель УВКР, а також виключити політичні впливи української державної влади на цю структуру, що не виглядало можливим, щонайменше зважаючи на економічну та політично-адміністративну залежність УВКР від України, а також враховуючи політичну діяльність чинного на той момент голови І. Драча. У другій частині документу Президія СКУ також підготувала концепцію діяльності Форумів УВКР які мали б організуватися зусиллями усього світового українства при сприянні Української держави та бути важливим чинником єднання з батьківщиною українців світу і платформою «заманіфестування української сили перед зовнішнім світом» [50, с. 2].

Перебіг II-го Всесвітнього Форуму Українців викликав в Президії СКУ низку питань та критичних зауваг. Так, до президії не було допущено президента Конгресу Українців Канади Олега Романіва (на думку В. Вериги це сталося через те, що КУК не заплатив УВКР членські внески), рівно ж не було запрошено голів Української православної та Української греко-католицької церков [42, с. 4]. На відкритті події організатори включили до програми виступи представників західної та східної діаспори, а саме Д. Ціпівника (від СКУ), Оксани Соколик (від СФУЖО), Юрія Рейта (Від ЕКУ) та О. Руденко-Десняка (від Об'єднання Українців Росії), проте обмежили їх регламентом 10 хв., на противагу доповіді представників України (О. Мороза, І. Драча та ін.), яким було виділено по 25 хв [42, с. 4]. За словами В. Вериги, учасники Форуму не почули ні звіту голови УВКР, ні фінансового звіту від Голови Секретаріату М. Слабошпицького. Незадоволення Президії СКУ стосувалися й недопуску до виступів представників громад з окремих країн, членів Світової ради Суспільної служби, а також некоректне прийняття резолюцій Форуму [42, с. 4]. Також, за словами Д. Ціпівника, на закритих зборах УВКР ради, що відбулися 19—20 серпня 1997 р., І. Драч відкинув пропонувану Президією СКУ нову організаційно-правову схему УВКР, воліючи мати «назначене представництво, яке включало б представників різних верств урядів», а також покликав-

ся на незадовільний фінансовий стан УВКР, що, за його словами, не дало можливості організації належно виконувати заплановану роботу [51].

Позитивним моментом участі делегатів від СКУ у Форумі стали відвідини місцевих громад, зокрема Севастополя (від СКУ візит здійснили О. та Я. Соколики), Харкова і області (візит здійснив В. Верига). Також В. Верига відвідав Міністерство освіти України та провів зустрічі з районними адміністраціями Києва [52].

Висновки. Період 1993—1998 рр. став етапом інституційної трансформації діяльності Світового Конгресу Українців та зміни парадигми його взаємин з Українською державою. Після проголошення незалежності України організація відійшла від попередньої місії боротьби за відновлення державності та переорієнтувала свою діяльність на підтримку становлення і розвитку незалежної України, її міжнародної суб'єктності та зміцнення зв'язків між українцями світу.

Шостий конгрес СКВУ 1993 р. став ключовою точкою інституційного переосмислення ролі світового українства. Прийняття нового статуту, перейменування організації на Світовий Конгрес Українців та формулювання нових стратегічних завдань засвідчили адаптацію організації до нових політичних умов і підтвердили прагнення діаспори бути активним чинником у процесах державотворення та міжнародного представництва України.

У досліджуваній період сформувалися сталі напрями політичної комунікації між СКУ та вищими органами державної влади України. Керівництво СКУ підтримувало регулярні контакти з Президентами України, урядовими структурами, Міністерством закордонних справ та іншими державними інституціями. Ці контакти відбувалися у формі офіційних зустрічей, меморандумів, спільних заходів та консультацій, що свідчить про поступову інституціоналізацію співпраці між Україною та організованою діаспорою.

Важливою сферою взаємодії стала зовнішньополітична та дипломатична підтримка України з боку світового українства. Так, СКУ розглядав свою роль як комунікатора та адвоката українських інтересів у країнах проживання українських громад, сприяючи формуванню позитивного міжнародного іміджу України, підтримці її на міжнародних форумах

та розвитку дипломатичних відносин. Таким чином, діаспора виступала своєрідним інструментом громадської дипломатії України.

Взаємодія між СКУ та українською владою супроводжувалася й низкою суперечностей та критичних оцінок внутрішньополітичної ситуації в Україні. Представники західної української діаспори, зокрема керівництво СКУ, неодноразово висловлювали занепокоєння повільними темпами демократичних і економічних реформ, збереженням радянських політичних практик, відсутністю політики дерусифікації та недостатньою увагою до питань історичної пам'яті. Особливо гострою була критика на адресу Верховної Ради України, яку діаспора часто розглядала як інституцію, що гальмує процеси реформування держави.

Значне місце у діяльності СКУ займала співпраця з Українською всесвітньою координаційною радою. Обидві структури розглядалися як потенційні інституційні платформи для координації діяльності світового українства. Водночас різні підходи до організаційної моделі УВКР, питання її фінансування та ступеня залежності від державних структур України зумовлювали певні конфлікти та дискусії між сторонами.

Проведення II Всесвітнього Форуму Українців у 1997 р. стало важливою подією у процесі консолідації світового українства, але водночас виявило структурні та організаційні проблеми у взаємодії між діаспорними організаціями та українськими державними інституціями. Критичні оцінки з боку керівництва СКУ щодо перебігу Форуму засвідчили наявність різних бачень ролі та механізмів функціонування глобальних українських інституцій.

Незважаючи на труднощі та розбіжності, у 1993—1998 рр. було закладено основу для подальшої системної співпраці між Україною та світовим українством. У цей період сформувалися основні напрями взаємодії — політичний діалог, дипломатична підтримка, культурно-гуманітарна співпраця, адвокація інтересів України у світі та розвиток інституційних механізмів комунікації між державою і діаспорою.

Досвід співпраці СКУ з українською владою у 1990-х рр. засвідчив важливість світового українства як стратегічного партнера Української держави. Водночас він продемонстрував необхідність чітких правових механізмів взаємодії держави з закордон-

ними українцями, що згодом знайшло відображення у формуванні державної політики щодо діаспори та законодавчих ініціативах у цій сфері.

1. *Світовий Конгрес Українців провів Річні загальні збори і оголосив 2026 рік — Роком єдності*. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/svitovij-kongres-ukraincziv-proviv-richni-zagalni-zbori-i-ogolosiv-2026-rik-rokom-ednosti/>. (Дата звернення: 2.02.2026).
2. Малько О. До питання про взаємодію української діаспори з Україною. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України*. Київ, 2008. Вип. 40. С. 408—436.
3. Недужко Ю. Боротьба української діаспори США за відродження державної незалежності України (кінець 50-х — початок 60-х рр. ХХ ст.). *Мандрівець*. 2006. № 4. С. 55—61.
4. Недужко Ю. *Українська діаспора в процесі відновлення державної незалежності України (середина 40-х — початок 90-х років ХХ століття)*. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2009. 618 с.
5. Кононенко А. Світовий Конгрес Українців у контексті підтримки суверенітету України та непорушності її кордонів. *Українознавчий альманах*. 2016. Вип. 19. С. 129—133.
6. Атаманенко А. Україна і закордонне українство. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Історичні науки. 2013. Вип. 21. С. 8—16.
7. Тихенко В. Документи з історії Світового Конгресу Українців. *Архіви України*. 2016. № 3—4 (302—303). С. 206—212.
8. Біловус Л. Світовий Конгрес Українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.): напрями роботи для збереження національної ідентичності. *Проблеми всесвітньої історії*. 2017. № 2 (4). С. 197—209.
9. Мазука Л.І. *Українська держава та світове українство: актуальні питання, потенціал і перспективи взаємодії*. Київ: НІСД, 2013. 32 с.
10. Бем Н. Технології просування інтересів України Світовим Конгресом Українців. *Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання: монографія*. Відп. ред. І.І. Тюрменко. Київ: НАУ, 2021. С. 172—178.
11. Шимко Ю. *Роздуми з нагоди 50-ліття СКУ*. URL: <https://www.newpathway.ca/роздуми-з-нагоди-50-ліття-ску/>. (Дата звернення: 2.02.2026).
12. Плав'юк М. *Україна — життя моє*. Т. 1: Від селянського сина — до державника. Упоряд. В. Терен, Ю. Хорунжий. Київ: Вид-во ім. Олени Теліги, 2002. 349 с.
13. Лозинський А. *Світовий Конгрес Українців та ООН: заради справедливості*. Київ: Києво-Могилянська академія, 2013. 220 с.
14. Президія СКУ (1993—1998). *Матеріали Шостого Світового Конгресу Вільних Українців*. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1998. С. 333.

15. Шостий конгрес СКВУ—СКУ. *Бюлетень СКУ*. 1994. Квітень. С. 2.
16. І-ша святкова сесія VI-го Конгресу СКВУ. Середа, 3 листопада 1993 р. *Матеріали Шостого Світового Конгресу Вільних Українців*. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1998. С. 66—81.
17. Жулинський М. Україна на новому етапі діалогу і співпраці з українською західною діаспорою. *Матеріали Шостого Світового Конгресу Вільних Українців*. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1998. С. 108—117.
18. Генерал-полковник Костянтин Морозов промовляє на жалібній маніфестації у 60-ліття голоду в Україні 7 листопада 1993 р. у Maple Leaf Gardens, Торонто. *Матеріали Шостого Світового Конгресу Вільних Українців*. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1998. С. 336.
19. Яців А. Шостий Світовий Конгрес Вільних Українців: дискусії про місію і майбутнє. *Народознавчі зошити*. 2018. № 6. С. 1376—1384.
20. Статут Світового Конгресу Українців. *Матеріали Шостого Світового Конгресу Вільних Українців*. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1998. С. 327—332.
21. Після Світового Конгресу Українців у Торонто. *Свобода*. 1993. 19 листопада. С. 2.
22. Ціпівник Д. Нинішній Світовий Конгрес Українців. *Бюлетень СКУ*. 1995. Березень. С. 1.
23. Що думає новообраний президент? *Свобода*. 1993. 19 листопада. С. 2, 7.
24. Соколик Я. Нові обставини — нові завдання. *Бюлетень СКУ*. 1995. Березень. С. 1.
25. Яців А. Світовий Конгрес Вільних Українців: налагодження взаємовідносин з інститутами української держави та суспільством (1991—1993 рр.). *Народознавчі зошити*. 2024. № 1 (175). С. 83—95.
26. Зустріч з президентом України. *Бюлетень СКУ*. 1994. Квітень. С. 1.
27. Хроніка подій. *Бюлетень СКУ*. 1994. Листопад. С. 3.
28. Хроніка подій. *Бюлетень СКУ*. 1995. Грудень. С. 3.
29. Зустріч представників СКУ з Президентом України. *Бюлетень СКУ*. 1995. Грудень. С. 1.
30. Відзначення Президента України напередодні 5-ої річниці Незалежності України (Київ). *Бюлетень СКУ*. 1996. Ч. 7. С. 1.
31. Медаль св. Володимира Великого. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/medal-sv-volodymyra-velykogo/> (дата звернення: 02.02.2026).
32. Звіт президента СКУ. Засідання СКУ, Торонто, 22—23 листопада 1996 р. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 8. С. 7—8.
33. Нагороди і відзначення. *Бюлетень СКУ*. 1998. Ч. 10. С. 8.
34. Хроніка подій. *Бюлетень СКУ*. 1995. Березень. С. 2—3.
35. Члени Президії СКУ у Міністерстві закордонних справ України. *Бюлетень СКУ*. 1995. Грудень. С. 1.
36. Зустріч Геннадія Удовенка з членами Президії СКУ. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 9. С. 8.
37. Про Державну програму «Українська діаспора на період до 2000 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.02.2026).
38. Робоча сесія президії секретаріату СКУ. *Бюлетень СКУ*. 1998. Ч. 11. С. 8.
39. Закон України «Про закордонних українців». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15#Text> (Дата звернення: 2.02.2026).
40. Верига В. Назустріч VII Конгресові. *Бюлетень СКУ*. 1998. Ч. 11. С. 2.
41. 30-ліття СКВУ—СКУ. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 9. С. 2.
42. Верига В. Другий Всесвітній форум українців. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 10. С. 4—5.
43. Звернення президії секретаріату СКУ за визнання ООН—УПА. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 8. С. 4.
44. Ціпівник Д. Дорогі брати і сестри українці! *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 8. С. 2.
45. Звернення президії секретаріату Світового Конгресу Українців до українців у Батьківщині. *Бюлетень СКУ*. 1998. Ч. 11. С. 3.
46. Річні збори Української Всесвітньої Координаційної Ради. *Бюлетень СКУ*. 1995. Грудень. С. 2.
47. Ювілейне засідання УВКР у Києві. *Бюлетень СКУ*. 1996. Ч. 7. С. 2.
48. Всесвітні форуми українців. URL: <https://esu.com.ua/article-30004>. (Дата звернення: 2.02.2026).
49. Розпорядження Президента України «Про другий Всесвітній форум українців». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/97-%D1%80%D0%BF-#Text>. (Дата звернення: 2.02.2026).
50. Позиція СКУ до II-го Всесвітнього форуму українців. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 10. С. 2—3.
51. Ціпівник Д. Звіт зборів Української Всесвітньої Координаційної Ради (Київ, 10—20 серпня 1997 р.). *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 10. С. 6—7.
52. Представники СКУ відвідали українську громаду в Севастополі. *Бюлетень СКУ*. 1997. Ч. 10. С. 9.

REFERENCES

- Ukrainian World Congress held its Annual General Meeting and declared 2026 the Year of Unity*. Retrieved from <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/svitovij-konrres-ukraincziv-proviv-richni-zagalni-zbori-i-ogolosiv-2026-rik-rokomednosti/> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- Malko, O. (2008). On the issue of interaction between the Ukrainian diaspora and Ukraine *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy*, 40, 408—436 [in Ukrainian].
- Neduzhko, Yu. (2006). The struggle of the Ukrainian diaspora in the USA for the revival of Ukraine's state independence (late 1950s — early 1960s) *Mandrivets*, 4, 55—61 [in Ukrainian].
- Neduzhko, Yu. (2009). *The Ukrainian diaspora in the process of restoring the state independence of Ukraine (mid-*

- 1940s — early 1990s). Lutsk: Volyn Regional Printing House [in Ukrainian].
- Kononenko, A. (2016). The Ukrainian World Congress in the context of supporting Ukraine's sovereignty and the inviolability of its borders. *Ukrainoznavchyi almanakh*, 19, 129—133 [in Ukrainian].
- Atamanenko, A. (2013). Ukraine and the Ukrainian community abroad. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Istorychni nauky*, 21, 8—16 [in Ukrainian].
- Tykhenko, V. (2016). Documents on the history of the Ukrainian World Congress. *Arkhivy Ukrainy*, 3—4 (302—303), 206—212 [in Ukrainian].
- Bilovus, L. (2017). The Ukrainian World Congress on the pages of the Ukrainian diaspora press in the USA (after 1991): Areas of activity aimed at preserving national identity. *Problemy vsesvitnoi istorii*, 2 (4), 197—209 [in Ukrainian].
- Mazuka, L.I. (2013). *The Ukrainian state and the global Ukrainian community: Current issues, potential and prospects of interaction*. Kyiv: NISS [in Ukrainian].
- Bem, N., & Tiurmenko, I.I. (Ed.). (2021). Technologies of promoting Ukraine's interests by the Ukrainian World Congress. In: I.I. Tiurmenko. *Historical and cultural heritage: Preservation, access, use* (pp. 172—178). Kyiv: NAU [in Ukrainian].
- Shymko, Yu. *Reflections on the occasion of the 50th anniversary of the UWC*. Retrieved from: <https://www.newpathway.ca/роздуми-з-нагоди-50-ліття-ску/> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- Plaviuk, M. (2002). *Ukraine — my life. From a peasant's son to a statesman* (Vol. 1). Kyiv: Olena Teliha Publishing House [in Ukrainian].
- Lozynskiy, A. (2013). *The Ukrainian World Congress and the United Nations: For the sake of justice*. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy [in Ukrainian].
- (1998). Presidium of the Ukrainian World Congress (1993—1998). In: *Proceedings of the Sixth World Congress of Free Ukrainians* (p. 333). Toronto; New York; London [in Ukrainian].
- (1994, April, 2). The Sixth Congress of the WCFU—UWC. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1998). First ceremonial session of the VI Congress of the WCFU. In: *Proceedings of the Sixth World Congress of Free Ukrainians* (pp. 66—81). Toronto; New York; London [in Ukrainian].
- Zhulynskiy, M. (1998). Ukraine at a new stage of dialogue and cooperation with the Ukrainian Western diaspora. In: *Proceedings of the Sixth World Congress of Free Ukrainians* (pp. 108—117). Toronto; New York; London [in Ukrainian].
- (1998). Colonel General Kostiantyn Morozov speaks at the memorial manifestation on the 60th anniversary of the famine in Ukraine, November 7, 1993, Maple Leaf Gardens, Toronto. In: *Proceedings of the Sixth World Congress of Free Ukrainians* (p. 336). Toronto; New York; London [in Ukrainian].
- Yatsiv, A. (2018). The Sixth World Congress of Free Ukrainians: Discussions about mission and future. *Ethnology notebooks*, 6, 1376—1384 [in Ukrainian].
- Statute of the Ukrainian World Congress. In: *Proceedings of the Sixth World Congress of Free Ukrainians* (pp. 327—332). Toronto; New York; London [in Ukrainian].
- (1993, November 19). After the Ukrainian World Congress in Toronto. *Svoboda*, 2 [in Ukrainian].
- Tsipyvnyk, D. (1995, March, 1). The present-day Ukrainian World Congress. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1993, November 19). What does the newly elected president think? *Svoboda*, 2, 7 [in Ukrainian].
- Sokolyk, Ya. (1995, March, 1). New circumstances — new tasks. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- Yatsiv, A. (2024). The World Congress of Free Ukrainians: Establishing relations with institutions of the Ukrainian state and society (1991—1993). *Ethnology notebooks*, 1 (175), 83—95 [in Ukrainian].
- (1994, April, 1). Meeting with the President of Ukraine. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1994, November, 3). Chronicle of events. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1995, December, 3). Chronicle of events. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1995, December, 1). Meeting of UWC representatives with the President of Ukraine. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1996). Honouring the President of Ukraine on the eve of the 5th anniversary of Ukraine's Independence (Kyiv). *UWC Bulletin* (Part 7, p. 1) [in Ukrainian].
- Medal of St. Volodymyr the Great*. Retrieved from <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/medal-sv-volodymyra-velykogo/> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- (1997). Report of the President of the UWC. UWC meeting, Toronto, November 22—23, 1996. *UWC Bulletin* (Part 8, pp. 7—8) [in Ukrainian].
- (1998). Awards and distinctions. *UWC Bulletin* (Part 10, p. 8) [in Ukrainian].
- (1995, March, 2—3). Chronicle of events. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1995, December, 1). Members of the UWC Presidium at the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1997). Meeting of Hennadii Udovenko with members of the UWC Presidium. *UWC Bulletin* (Part 9, p. 8) [in Ukrainian].
- On the State Program «Ukrainian Diaspora for the Period until 2000»*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-96-%D0%BF#Text> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- (1998). Working session of the presidium of the UWC secretariat. *UWC Bulletin* (Part 11, p. 8) [in Ukrainian].
- Law of Ukraine «On Ukrainians Abroad»*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15#Text> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- Veryha, V. (1998). Towards the VII Congress. *UWC Bulletin* (Part 11, p. 2) [in Ukrainian].

- (1997). 30th anniversary of the WCFU—UWC. *UWC Bulletin* (Part 9, p. 2) [in Ukrainian].
- Veryha, V. (1997). The Second World Forum of Ukrainians. *UWC Bulletin* (Part 10, pp. 4—5) [in Ukrainian].
- (1997). Appeal of the presidium of the UWC secretariat for recognition of the OUN—UPA. *UWC Bulletin* (Part 8, p. 4) [in Ukrainian].
- Tsipyvnyk, D. (1997). Dear brothers and sisters Ukrainians! *UWC Bulletin* (Part 8, p. 2) [in Ukrainian].
- (1998). Appeal of the presidium of the Secretariat of the Ukrainian World Congress to Ukrainians in the homeland. *UWC Bulletin* (Part 11, p. 3) [in Ukrainian].
- (1995, December, 2). Annual meeting of the Ukrainian World Coordinating Council. *UWC Bulletin* [in Ukrainian].
- (1996). Anniversary meeting of the UWCC in Kyiv. *UWC Bulletin* (Part 7, p. 2) [in Ukrainian].
- World forums of Ukrainians*. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-30004> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- Decree of the President of Ukraine «On the Second World Forum of Ukrainians»*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99/97-%D1%80%D0%BF#Text> (Last accessed: 2.02.2026) [in Ukrainian].
- (1997). UWC position on the Second World Forum of Ukrainians. *UWC Bulletin* (Part 10, pp. 2—3) [in Ukrainian].
- Tsipyvnyk, D. (1997). Report of the meeting of the Ukrainian World Coordinating Council (Kyiv, August 10—20, 1997). *UWC Bulletin* (Part 10, pp. 5—6) [in Ukrainian].
- (1997). UWC representatives visited the Ukrainian community in Sevastopol. *UWC Bulletin* (Part 10, p. 9) [in Ukrainian].

Received: 13.03.2026
Accepted: 17.03.2026
Published: 27.04.2026